

**First Professional BAMS Degree Regular/Supplementary Examinations
October 2019**

**Sanskrit
(2016 Scheme)**

Time: 3 Hours

Total marks:100

• Answer All Questions

व्याख्यातः

(2x10=20)

1. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यात
 - हलन्त्यं • आदिरन्त्येन सहेता • तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णं • अदर्शनं लोपं
2. श्लोकानां पदश्लेद-पदार्थ-अन्वय-सारान् लिखत
 - यथा पयसि सर्पिस्तु गुडचेक्षौ रसे यथा। • स्थूलास्थिषू विशेषेण मज्जा त्वभ्यन्तराश्रिताः॥
 - शरीरेषु तथा शुक्रं नृणां विद्याद् भिषग्वरः॥ अथेतरेषु सर्वेषु सरक्तं मेद उच्यते ॥
 - पुण्डरीकेण सदृशं हृदयं स्यादधोमुखम्। • अरोगः सुमना ह्येवं बलवर्णान्वितो बुधः।
 - जाग्रनस्तत् विकसति स्वपतश्च निमीलति॥ नातिस्थूलकृशः श्रीमान् नरो जीवेत् समाः शतम्॥

अधोनिर्देशानुसारं समाधत्त

(10x5=50)

3. अधोरेखाङ्कितानां विभक्तिसाधुत्वं प्रदर्शयत
 - तण्डूलान् ओदनं पचति । • वृक्षात् फलं पतति । • गां दोग्धि पयः । • बाणेन हतो बलि ।
4. अधोदत्तानां वाक्यानां अशुद्धिपरिहारं कुरुत :
 - मम गृहे चत्वारि जनाः सन्ति । • देवस्य नमः । • छात्रद्वयं क्रीडतः ।
 - एषः गीतं गायन्ति । • नासिके रोगः अस्ति।
5. मलयालभाषायां अथवा आङ्ग्लभाषायां अनुवदत ।
 - भवान् कुतः आगच्छति। विद्यालयानां समीपे आपणाः सन्ति । माता पुत्रेण सह उपवनं गच्छति ।
 - हस्तिनपुरे सुमदत्तो नाम दरिद्रः ब्राह्मणः वसतिस्म।
6. संस्कृत भाषायां अनुवदत ।

The brave soldiers fight in the battle. They think only about their country. They sacrifice their family. The brave soldiers are remembered always by all.
7. विभक्त्यन्त रूपाणि लिखत
 - अस्मत् • गुरु
8. टिपणौ लिखत
 - स्नानं • आहाराः
9. संस्कृतभाषायां उत्तरं लिखत
 - सर्वनाशो हि दुःसहः। विशदयत
 - शौचं पञ्चविधं स्मृतं । विशदयत
 - सद्यः प्राणकराणि षड्-कानि ?
 - नवगोप्यानि कानि ?

10. व्याख्यात

- अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम्।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥
- सर्वनाशो समुत्पन्ने अर्थं त्यजति पण्डितः।
अर्थेन कुरुते कार्यं सर्वनाशो हि दुस्सहः ॥

11. सूचित कथां संगृह्य संस्कृतभाषायां लिखत

- सर्वे ते हास्यतां यान्ति यथा ते मूर्खपण्डिताः।

12. सन्दर्भमुक्त्वा आशयं विशदयत

- आद्ये कल्पतराविप नित्यं रज्यन्ति जननिवहाः।
- सर्वनाशो हि दुस्सहः ।

उत्तरं लिखत

(10x3=30)

13. संधि/संधिविच्छेदञ्च कुरुतः ।

- श्री + ईश • तत् + लय • उप + इन्द्र • नायकः • सुध्युपास्य • सच्चित्

14. विग्रहवाक्यं/समस्तपदञ्च लिखत

- कण्ठे कालः • पितरौ • राजपुरुषः • कृष्णस्य समीपम् • हरिः च हरः च • न ब्राह्मणः

15. धातुरूपाणि लिखत

- वन्दिष्यते • पठति

16. प्रयोगं विपरिणमयत

- वैद्यः औषधं ददाति । • मया पाठः पठ्यते । • पुत्रेण क्षीरं पीयते ।

17. अधोरेखाङ्किते पदे कः प्रत्यय इति कोष्ठात् समुचितम् उत्तरं निर्धार्य लिखत

- प्रतिदिनं पाठं पठित्वा निद्रां करोतु । (क्त्वान्तं, ल्यबन्तं, तुमुन्तं)
- मम अनुजः विद्यालयं गन्तुं न इच्छति । (तुमुन्, शनच्, क्त्वा)
- जनाः हस्तं प्रक्षाल्य भोजनं करोतु । (ल्यप्, तरप्, अनीयर)

18. सन्धिविच्छेदं कुरुतः ।

- चाप्यधः • भूतांस्तु • यन्कृप्लीहानौ

19. सन्धिं कुरुतः ।

- खलु + अपि • दौ + इमौ • केचित् + आहु

20. विग्रह वाक्यं लिखत

- तैलनिषेवणं • रक्तधरा • शुक्लाक्षः

21. अर्थं लिखत

- रज्जु • व्रीहि • वराकः • जरायुः • पुण्डरीकः • क्षपणकः

22. अधोरेखाङ्कितानां पदानां अन्त- लिंग- विभक्ति वचनानि निर्दिश्यत

- अग्निः सोमो वायु सत्वं रजस्तमः पञ्चेन्द्रियाणि भूतात्मेति प्राणाः ।
- स्त्रिषु व्यायश्चापि हर्षात्तत् संप्रवर्तते ।
- तं पच्यमानं पित्तेन वायुश्चापि अनुधावति ।
